

Liite 1: Skenaariokommentointia VNS7/2025 vp, Liite 2Kiinan vaihtoehtoiset kehityskulut/ Vanhempi tutkija Jyrki Kallio

Kiinaa koskevista skenaarioista on sisäisiä ristiriitaisuuksia. **Itsetyytyväinen Kiina** -skenaariossa todetaan Kiinan vallanneen Taiwanin tavalla, joka on ravistellut globaalia turvallisuutta perustavanlaatuisesti. Tällainen konflikti kuluineen ja sanktioineen vaikuttaisi Kiinan talouskehitykseen tavalla, joka hidastaisi Kiinan nousua maailman johtavaksi taloudeksi huomattavasti. Skenaario ei siten ole perusteiltaan uskottava. Lisäksi skenaariossa mainitaan ”ihmiskunnan kohtalonyhteys” epäselvällä tavalla. Mahdollisesti tarkoitetaan sitä, että kyseinen fraasi on saavuttanut yleisen hyväksynnän kansainvälisesti? Sellainen kehitys kahdessakymmenessä vuodessa, joihin on sisältynyt myös sota Taiwanista, ei ole johdonmukaista.

Muuttuva, moniäänisempi Kiina -skenaariossa yhteys yhteiskunnallisen vapautumisen ja ulkopoliittisen linjan (tilannesidonnaisten hyötyjen hakeminen) jää epäselväksi.

Arvaamaton Kiina -skenaario vaikuttaa perustuvan varsin epärealistisiin lähtökohtiin. Ei ole todennäköistä, että seuraavan kahdenkymmenen vuoden kuluessa Kiinan teknologinen kyvykkyys olennaisesti heikkenisi. Syyksi skenaariossa esitetään väestön vanhenemista ja osajapulaa, mutta sellainen muutos ei ehdi tapahtua skenaarion aikavälillä. Skenaarion mukaan Kiina on juuttunut vanhenevaan fossiiliseen teknologiaan. Sellainen kehitys ei ole lainkaan todennäköinen, kun katsotaan Kiinan nykyisiä ja pitkälle tulevaisuuteen kantavia panostuksia ydinvoimaan ja uusiutuvaan energiaan.

Lamaantunut Kiina -skenaariossa Kiinan talous on sakannut ja keskusvalta on heikentynyt niin paljon, että sillä on enää ”vallan rippeet”. Kun aikaväli on niinkin lyhyt kuin kaksikymmentä vuotta, kehitys on mahdollinen mutta ei välttämättä kovin todennäköinen. Kiinan talouden iso pyörä ei pysähdy hetkessä ja kommunistinen puolue on panostanut voimakkaasti kykyynsä säilyttää kontrolli.

Merkillepantavaa skenaarioista on myös kokonaisuuden asenteellisuus. Kahdessa skenaariossa Kiina on arvaamaton ja konfliktihakuinen ja yhdessä dominoiva supervalta. Vain heikkouden tilassa Kiina nähdään yhteistyökykyisenä.

Venäjän vaihtoehtoiset kehityskulut/ Ohjelmajohtaja Arkady Moshes

Demokratisoituva Venäjä- skenaario perustuu täysin oletukseen, että Venäjän imperialistiset pyrkimykset epäonnistuvat. Tämä oletus on teoriassa pätevä, mutta todellisessa elämässä se avaisi tien monille alaskenaarioille, joiden kirjo on hyvin laaja. Venäjän tappio Ukrainassa ei johtaisi demokratisointiin, vaan pikemminkin Putinin kaltaiseen Venäjään (ks. Saddam Hussein, 1991). Edes

useat epäonnistuneet imperialistiset yritykset eivät välttämättä muuttaisi tilannetta. On monia esimerkkejä maista ja kansoista, joilla on imperialistinen menneisyys ja jotka ovat nykyään pieniä ja suurelta osin demokraattisia, mutta jotka eivät ole pystyneet voittamaan viittauksia ”suureen menneisyyteen”, mikä vaikuttaa kielteisesti demokratisoitumisen ja instituutioiden rakentamisen jatkumiseen. Joka tapauksessa olisi hyvä selittää, miten Venäjä tarkalleen ottaen pääsisi pisteeseen, jossa imperialistiset tavoitteet olisi voitettu. Tapahtuisiko tämä lännen kanssa käydyn sodan tappion ja Venäjän ”deimperialisointiin” johtaneen mallin seurauksena, jota sovellettiin toisen maailmansodan jälkeiseen Saksaan? Vai miten?

Alueiden Venäjä on heikoin skenaario. Venäjän alueiden kyky elää omilla veroillaan vaihtelee huomattavasti, ja nykyinen vakaus on mahdollista vain siksi, että keskushallinto jakaa tulot uudelleen rikkaiden ja köyhien alueiden välillä. Jos liittovaltion keskus heikkenee, rikkaammilla alueilla on hyvin vähän kiinnostusta tukea köyhempiä alueita, varsinkin jos emme puhu naapureista (jolloin motivaatiota saattaisi olla), vaan tuhansien kilometrien päässä sijaitsevista alueista, jotka ovat tuntemattomia sekä tavallisille ihmisille että alueiden johtajille sanan varsinaisessa merkityksessä. Tässä tilanteessa on pikemminkin odotettavissa Venäjän hajoaminen ja romahtaminen nykyisissä rajoissaan, raja-alueiden sulautuminen naapurivaltioihin (tai niiden ottaminen palkkalistoille) ja aseelliset konfliktit alueiden välillä resursseista. Erillinen kysymys on, mitä tapahtuu Venäjän ydinaseille. Niiden ylläpito ja käyttövalmiuden säilyttäminen voi olla yksittäisten alueiden voimien ulottumattomissa.

Venäjän väestötilanteen (väestön väheneminen ja erittäin alhainen syntyvyys) vuoksi vuonna 2045 Venäjällä ei yksinkertaisesti ole tarpeeksi suurta nuorten ikäluokkaa, joka olisi valmis omaksumaan uuden ja kattavan ideologian ja levittämään sitä muuhun yhteiskuntaan. Suurin osa maan nykyisestä väestöstä (syntynyt 1970-luvulta tai jopa 1960-luvulta lähtien) on elänyt käytännössä ilman ideologiaa. Jo ennen vuotta 1991 kommunistinen oppi oli muuttunut tyhjiksi fraaseiksi, joihin kukaan ei uskonut, ja Putinin hallinnon aikana ihmiset tottuivat narratiiveihin, mutta eivät ideologioihin. Se, että Kreml käyttää rahaa rekrytoidakseen ihmisiä Ukrainan sotaan eikä luota muihin motivaatioihin (kuten imperialistisiin tunteisiin), on osoitus siitä, että ideologiat eivät resonoi eikä tule resonoimaan hyvin venäläisessä yhteiskunnassa.

Putinin kaltainen Venäjä on todennäköisin skenaario vuodesta 2045 lähtien. Sen epävakauden luonnehdinta on kuitenkin melko epätarkka. Tilanne oli epävakaa ennen vuotta 2008, mutta sen jälkeen ja erityisesti Putinin palattua presidentin virkaan vuonna 2012 (hän ei ole koskaan siirtänyt todellista valtaa Medvedeville, mutta presidentin virka toi takaisin yhteen muodolliset ja todelliset toimivaltuudet) järjestelmä on vain vahvistunut kasvavan autoritaarisuuden (sortotoimet), lojaalisuuden ostamisen (kooptio) ja kansan imperialististen tunteiden hyödyntämisen (”Krimin syndrooma”) yhdistelmän ansiosta. On totta, että henkilökeskeiset hallintojärjestelmät eivät ole kovin kestäviä. Mutta jos vallan siirto onnistuu, uusi hallinto ei myöskään ole epävakaa, vaikka se pitkällä aikavälillä poikkeaa alkuperäisestä mallista (esimerkkinä voidaan mainita vallan siirto Neuvostoliitossa Stalinilta

kommunistisen puolueen kollektiiviselle johdolle, joka syrjäytettiin vasta 40 vuotta myöhemmin talouden romahduksen ja Gorbatšovin itsetuhoisten poliittisten päätösten seurauksena).

Yhdysvaltojen vaihtoehtoiset kehityskulut/ Johtava tutkija Ville Sinkkonen

Yhdysvaltojen valta-aseman suuri paradoksi on, että maan kyky toimia **voimapelaajana** on vahvasti sidoksissa erinäisiin keskinäisriippuvuuksiin, joita se on rakentanut muiden järjestelmän toimijoiden kanssa, ja siihen kansainväliseen järjestykseen, jota maa on ollut rakentamassa toisen maailmansodan jälkeisellä aikakaudella. Mitä enemmän Yhdysvallat käyttää valtaansa unilateraalisesti, sitä enemmän muut valtiot pyrkivät irrottautumaan niistä keskinäisriippuvuuksista, joita Yhdysvallat pyrkii välineellistämään. Pitkällä aikavälillä tällaisen toiminnan jatkuminen johtaa vääjäämättä Yhdysvaltojen **vaikutusvallan vähenemiseen**. Trumpin hallinnon amerikkalaisille instituutioille heittämän stressitestin lopputulos tulee määrittämään sen, miten lähelle **amerikkalaista painajaista** päädytään. Vain demokraattisten instituutioiden säilyttäminen ja niiden kehittäminen voi pelastaa pitkällä aikavälillä sekä Yhdysvallat että sen huolella rakentaman kansainvälisen vaikutusverkoston. Yhdysvaltojen nykyiseen tilanteeseen peilaten **Amerikkalaisen unelman** Yhdysvallat on kehityskuluista epätodennäköisin, joskin maan historiaan peilaten mahdollisuuksien rajoissa – amerikkalaisen yhteiskunnan kykyä luoda nahkansa uudelleen ei pidä aliarvioida ja yleensä siirtyminen unelman ”seuraavalle tasolle” on vaatinut syvän yhteiskunnallisen kriisin.